

## Wyniki obrad w Meksyku

Dyplomaci z ok. 200 krajów, obradujący w meksykańskim kurorcie Cancun w dniach 29.11 – 10.12. 2010 r. nad problemem zapobieżenia niekorzystnym zmianom klimatu na świecie, przyjęli porozumienie w kwestii emisji gazów cieplarnianych. Potwierdza ono globalne zobowiązania do ograniczania emisji CO<sub>2</sub>. Trudno nazwać je jednak sukcesem, nie uwzględniono w nim bowiem deklaracji o rozszerzeniu tzw. protokołu z Kioto poza rok 2012, kiedy to jego pierwszy etap wygaśnie. Porozumienia prawne o ograniczeniu emisji CO<sub>2</sub> odłożono na 2011 rok, do czasu konferencji w Durbanie (RPA).

Za główne sukcesy Cancun Unia Europejska uznała zapisanie po raz pierwszy w dokumencie pod egidą ONZ, że ocieplenie klimatu na Ziemi ma być ograniczone do 2°C w porównaniu do epoki przedindustrialnej. Ponadto porozumienie z Cancun przewiduje m.in. utworzenie nowego Zielonego Funduszu Klimatycznego dla wsparcia państw rozwijających się, na co kraje rozwinięte przeznaczają w sumie 100 mld dolarów rocznie. Obiecano też wsparcie krajom rozwijającym się na ochronę ich lasów.

Źródło: [www.gazetaprawna.pl](http://www.gazetaprawna.pl)

W.G.

## Inauguracja EFINORD

Kontynuowany jest rozwój struktury regionalnej Europejskiego Instytutu Leśnego (EFI). Regionalne Biuro EFI na Europę Północną (EFINORD) rozpoczęło swoją działalność 17. listopada 2010 roku w Kopenhadze. Jego szefem został Mika Mustonen. Główne zagadnienia, którymi będzie zajmowała się nowo powołana jednostka, to produkcja biomasy i funkcje ekosystemów leśnych w powiązaniu ze zmianami klimatu, ekonomią środowiska i polityką leśną. EFINORD powstało w regionie o bogatej tradycji badań leśnych. Ma 21 partnerów z 12 krajów skandynawskich, nadbałtyckich (w tym Polski) i z regionów północnoatlantyckich. Jest również otwarte na współpracę z jednostkami naukowymi z innych państw. Podczas spotkania inauguracyjnego powołano Radę EFINORD, w której skład weszli:

- Arne Bardalen – Norwegia,
- Birger Solberg – Norwegia,

- Niels Elers Koch – Dania,
- Pernille Karlog – Dania,
- Paavo Kaimre – Estonia,
- Christine Cahalan – Wielka Brytania/Walia,
- Hannu Raitio – Finlandia,
- Alistair Pfeifer – Irlandia,
- Michał Zasada – Polska,
- Tomasz Zawila-Niedźwiecki – Polska.

Przewodniczącym Rady został dr Hannu Raitio, dyrektor METLA. Nowo powołana Rada uchwaliła swój regulamin oraz przedyskutowała propozycje tematyki badawczej, jaką EFINORD będzie wspierać w najbliższym okresie. Wśród trzech popieranych zakresów badań znalazły się dwa zaproponowane przez Europejskie Centrum Lasów Naturalnych Instytutu Badawczego Leśnictwa w Białowieży – powstanie europejskiej sieci monitorującej odnawianie i dynamikę roślinności w lasach naturalnych oraz szeroko zakrojone pomiary przyrostów drzew leśnych.

Źródło:

[http://www.efi.int/portal/news\\_events/press\\_releases?id=284](http://www.efi.int/portal/news_events/press_releases?id=284)

W.G.

## Platforma leśno-drzewna i Natura 2000 w Austrii

W listopadzie w Ramsau (Austria) odbyła się konferencja nt. Wpływu ochrony przyrody na wartość produkcji drewna, w której wzięło udział około 200 przedstawicieli leśnictwa i drzewnictwa. Uczestnicy liczyli zwłaszcza na wyjaśnienia drażliwych tematów ze strony przedstawiciela Komisji Europejskiej Roberta Fliesa (Dyrekcja Generalna Środowiska).

1. Na początku R. Flies krótko scharakteryzował aktywność Komisji UE w zakresie Natury 2000, podkreślając konieczność udziału w tej sieci lasów prywatnych. Zwrócił również uwagę, że zwiększenie udziału obszarów Natury 2000 do 17% ogólnej powierzchni UE jest właściwym rozwiązaniem.

2. Rzecznik organizacji Pro-Holz z Górnej Austrii oświadczył, że według ostatnich studiów potencjał trwałego użytkowania lasów w Austrii wynosi ponad 25 mln m<sup>3</sup> drewna rocznie. Jego pełne wykorzystanie wymaga szerokiego konsensusu społecznego, zwłaszcza że rośnie presja odnośnie do zwiększenia udziału drewna martwego w lesie oraz powiększenia obszarów leśnych o wydłużonych wiekach rębności.

3. Z kolei rzecznik związku właścicieli lasów w Austrii przedstawił swoje obawy związane z Naturą 2000. Leśnictwo stoi na straconej pozycji w przypadku planowanej budowy dróg lub pozyskania drewna, wtedy gdy pojawi się w lesie ryś lub niedźwiedź.

4. Prezydent Gospodarstw Rolnych i Leśnych Austrii zwrócił uwagę, że według danych statystycznych obecnie w Austrii powierzchnia parków narodowych i rezerwatów przyrody wynosi: 28 tys. ha obszarów o rygorystycznej ochronie i ponad 900 tys. ha lasów z ostrymi ograniczeniami w tym zakresie, co powoduje zmniejszenie dostaw na rynek od 200 tys. do 250 tys. m<sup>3</sup> drewna rocznie. Sytuacja ta wymaga uzupełnienia niedoboru drewna z jego plantacyjnej produkcji oraz wypłacenia rekompensat nie tylko właścicielom lasów objętych ochroną, ale także przemysłowi drzewnemu.

5. Zastępca przewodniczącego Stowarzyszenia Austriackiego Przemysłu Drzewnego zwrócił uwagę na kwestię udziału Dyrekcji Generalnej Środowiska w kosztach promocji drewna w Europie. Przedstawiciel UE R. Flies odpowiedział, że drewno jest normalnym surowcem i nie jest wymienione w traktacie UE, dlatego byłoby niezmiernie trudne popieranie kampanii na rzecz przemysłu drzewnego. Należy sądzić, że europejski przemysł drzewny ma możliwości wykorzystania do tego celu „mapy drogowej” dotyczącej przyjaznych dla środowiska i efektywnych w użyciu surowców.

6. Przedstawiciel Wydziału Leśnictwa, Drzewnictwa i Energii w Izbie Rolnej Austrii podniósł kwestię niewłaściwej interpretacji definicji Natury 2000 przez wprowadzających ją w życie urzędników państw członkowskich UE. Chciałby on wiedzieć, czy są na to jakieś środki zaradcze.

7. R. Flies podkreślił, że rzeczywiście przy wdrażaniu Natury 2000 niektóre osoby są „czasami bardziej katolickie niż sam papież”. Fałszywy byłby zatem pogląd, że wszystkie państwa członkowskie UE postępują właściwie. Dlatego konieczne jest opracowanie przewodnika wyjaśniającego wszystkie wątpliwości. Natomiast wprowadzenie przez UE podatku surowcowego jest nierealne z uwagi na kompetencje Komisji UE. Zresztą podatek surowcowy należy do kwestii właściwych do rozstrzygnięcia przez państwa członkowskie UE. Trzeba jeszcze dodać, że propozycje Komisji UE muszą uzyskać akceptację Rady, co w tym wypadku byłoby nierealne.

*Źródło: Holz-Zentralblatt, 45/2010.*

A.K.

---

### Chińczycy pozyskują drewno z Syberii

Chińskie Stowarzyszenie Przemysłu Drzewnego Wewnętrznej Mongolii Sp. z o.o. oraz rosyjska spółka akcyjna Seja Kombinat Składczy i Transport Drewna (obwód amurski) podpisały 22 października w mieście Yakeshi w Wewnętrznej Mongolii umowę o pozyskaniu zasobów drzewnych o wartości 200 mln USD. Dla realizacji tego przedsięwzięcia w okresie najbliższych 10 lat zostanie zainwestowane 3,5 mln USD, z czego ze strony chińskiej 1,05 mln USD, reszta zaś przez stronę

rosyjską. Kombinat rosyjski zobowiązał się do udostępnienia zasobów leśnych, natomiast chińska firma do pozyskania i obróbki drewna. W tym celu wyśle do Rosji 260 robotników. W początkowej fazie roczne pozyskanie wyniesie 100 tys. m<sup>3</sup>, później zaś wzrośnie do 150 tys. m<sup>3</sup>.

*Źródło: Holz-Zentralblatt, 45/2010*

A.K.

---

### Emisja dwutlenku węgla na rekordowym poziomie

Naukowcy brytyjscy uczestniczący w Global Carbon Project w artykule opublikowanym pod koniec listopada wykazują, że mimo globalnego kryzysu emisja CO<sub>2</sub> pochodząca z użytkowania paliw kopalnych w roku 2009 obniżyła się zaledwie o 1,3%, podczas gdy przewidywano ponad dwukrotnie większy spadek.

Kryzys ekonomiczny dotknął przede wszystkim państwa zachodnie i tu zanotowano znaczące redukcje emisji – np. w Wielkiej Brytanii o 8,9%, podobnie – w Stanach Zjednoczonych, Francji czy Niemczech i innych krajach wysoko uprzemysłowionych. Jednakże gospodarki wschodzące – w tym w szczególności Chiny i Indie – zniwelowały te różnice.

Przewidywania na rok 2010 mówią o wzroście emisji o 3% w przypadku utrzymania się wzrostowego trendu gospodarczego. Pozytywną informacją jest natomiast spadek emisji CO<sub>2</sub> wynikających z wylesień – w stosunku do roku 1990 aż o 25%. Przyczyną jest przede wszystkim ograniczenie wylesień w strefie tropikalnej. Jednocześnie już teraz wyraźnie widoczna jest kompensacja emisji powodowana przez wzrost powierzchni leśnej w strefach umiarkowanych.

*Źródło:*

<http://www.sciencedaily.com/releases/2010/11/101121160229.htm>

I.P.

---

### Kanada traci dane o bioróżnorodności

Kanada traci zdolność do monitorowania bioróżnorodności gatunkowej, co wiąże się ryzykiem utraty kontroli nad ekspansją gatunków inwazyjnych i związanym z tym wzrostem zagrożenia gatunków rodzimych – stwierdzono w raporcie opracowanym przez Kanadyjską Radę Akademicką (*Canadian Council of Academies*). „Kanada może stracić informacje długoterminowe, kluczowe dla zrozumienia zmian w bioróżnorodności i naszej zdolności do kreowania polityki środowiskowej opartej na wiedzy i podejmowania decyzji” - powiedział David Green, dyrektor Redpath Museum z McGill University w Montrealu i jeden z 14 autorów raportu. Już teraz polityka środowiskowa jest formułowana często przy braku dostatecznej wiedzy w skali kraju o różnych grupach gatunków, stwierdził Luc Brouillet, profesor i kustosz Herbarium Marie-Victorin na Uniwersytecie w Montrealu i kolejny współautor raportu.

Według Sarah Otto, dyrektor Centrum Badań Bioróżnorodności na Uniwersytecie Kolumbii Brytyjskiej,

niektóre konsekwencje tego stanu rzeczy są odczuwalne już dziś. Na przykład borówka ćmawa, europejski gatunek chrząszcza atakujący drzewa iglaste, nie był monitorowany w ciągu dziesięciu lat od czasu, kiedy odnaleziono go po raz pierwszy w Kanadzie, dzięki czemu miał dekadę na rozwój populacji. Sarah Otto twierdzi, że dane o bioróżnorodności i taksonomii są kluczowe dla identyfikacji i ochrony zagrożonych gatunków. Wiedza ta może być również pomocna w reagowaniu na problemy wynikające ze zmian w środowisku. Na przykład, w związku z ocieplaniem się klimatu Kanady, więcej jest kleszczy przenoszących boreliozę. Właściwe ich rozpoznanie (rozdzielenie) może pomóc w walce z chorobą, której przebieg zależy od wywołującego ją gatunku.

W raporcie stwierdzono także, że dane o bioróżnorodności zbierane w Kanadzie pozostają głównie w muzealnych gabinetach. Luc Brouillet oszacował, że digitalizacja tych informacji kosztowałaby 150 mln USD i jest ona obecnie pilnie potrzebna.

Źródło: CBC News, 17 listopada 2010 r.  
[www.cbc.ca/technology/story/2010/11/17/biodiversity-data-canada.html#ixzz15jVw19NG](http://www.cbc.ca/technology/story/2010/11/17/biodiversity-data-canada.html#ixzz15jVw19NG)

M.K.

---

### FSC w Finlandii

W najbliższej przyszłości lasy i leśnictwo fińskie zostaną poddane certyfikacji w systemie FSC. Proces rozpocznie się na początku roku 2011. Jest to wynik dyskusji toczących się od 2007 roku i zawartego w ich efekcie porozumienia między Federacją Przemysłu Drzewnego, Federacją Ochrony Przyrody oraz organizacją „Birdlife”. Fińskie Lasy Państwowe zostały zaangażowane w proces jako ekspert. Decyzją była podyktowana między innymi względami marketingowymi – handel produktami pod marką FSC wzrósł znacznie w ostatniej dekadzie i jego wartość na rynku światowym przekracza obecnie 15 mld euro.

Do tej pory około 95% lasów produkcyjnych w Finlandii posiada certyfikat gospodarki leśnej, głównie w systemie PEFC.

Źródło: [www.nordicforest.org](http://www.nordicforest.org)

W.G.

---

### Gospodarka leśna w bilansie klimatycznym

Na konferencji Las – Klimat, która odbyła się 28-29 października 2010 r. w Berlinie, minister rolnictwa (nazwa skrócona) Niemiec Ilse Aigner powiedziała: „musimy lepiej poznać zmiany wzajemnych wpływów między lasem a klimatem, aby móc optymalizować udział lasu i drewna w ochronie klimatu”.

W konferencji zorganizowanej przez ministerstwo rolnictwa wzięło udział 140 przedstawicieli gospodarki, polityki, nauki i administracji państwowej. Jej motywem przewodnim była kumulacja węgla w lasach i produktach z drewna, jak również wykorzystanie drewna jako

przyjaznego dla środowiska surowca energetycznego. Oznacza to poszerzenie dotychczasowych zadań leśnictwa, polegających na zrównoważonym rozwoju funkcji społecznych, gospodarczych i ekologicznych, o ochronę klimatu. Przykładem tej ostatniej funkcji jest chociażby stuletni drzewostan bukowy, który kumuluje rocznie ponad pół tony CO<sub>2</sub> i jednocześnie produkuje 3,2 tony tlenu wystarczającego do życia dla 24 osób.

Znaczenie lasów dla ochrony klimatu było także przedmiotem Konferencji Narodów Zjednoczonych w Cancun (Meksyk) w 2010 r. Podkreślono na niej, że sprawcą 20% ogólnej emisji gazów cieplarnianych jest wciąż dewastacja lasów tropikalnych. Niemiecka delegacja bardzo mocno opowiedziała się za ochroną tych lasów oraz za przejrzystą i rzetelną umową włączającą zagospodarowanie lasów do bilansu CO<sub>2</sub>.

Zgodnie z ustaleniami w Kioto, państwa uprzemysłowione mogą uwzględniać gospodarkę leśną w swoich narodowych bilansach ciepła. To dotychczas dobrowolne postępowanie musi w przyszłości stać się obowiązkowe, jeśli spełnione zostaną pewne wymagania – uważa niemiecka minister rolnictwa. Miałoby to korzystny wpływ na rolę gospodarki leśnej w międzynarodowym bilansie CO<sub>2</sub>, a także na włączenie lasów do handlu emisjami.

Źródło: Holz-Zentralblatt, 44/2010

A.K.

---

### Bangladesz zaostrza prawo by chronić zagrożone zwierzęta

Bangladesz wprowadził nowe przepisy dopuszczające karę do 12 lat więzienia za umyślne zabicie dzikiego zwierzęcia należącego do zagrożonego gatunku. Minimalna kara więzienia będzie wynosiła 2 lata - za zabicie pytona lub krokodyla, a maksymalna 12 lat - za zabicie tygrysa lub słonia. Na posiedzeniu prowadzonym przez premier Sheikh Hasinę rząd zatwierdził również wypłatę odszkodowań dla rodzin osób zabitych lub okaleczonych przez zwierzęta w wysokości od 50 000 taka do 100 000 taka (1415 USD). Każda poszkodowana rodzina otrzyma dodatkowo 25 000 taka rekompensaty za szkody w majątku, np. uprawy.

W lasach mangrowych na południu Bangladeszu, zwanych Sundarbans, rozciągających się też wzdłuż granicy z Indiami, żyje obecnie ok. 400 tygrysów, a w ich południowej części – ok. 300 słoni. Blisko 60% z 10000 km<sup>2</sup> Sundarbans leży w Bangladeszu, a pozostała część - w indyjskim Zachodnim Bengalu. Jedna trzecia rodzin żyjących w bangladeskiej części Sundarbans utrzymuje się z lasu, co powoduje bezpośredni konflikt ze zwierzętami. Rodziny zapuszczają się głęboko do lasu, zbierając miód, drewno i siano, łowiąc ryby i inne wodne zwierzęta - za zgodą lub bez zgody departamentu leśnictwa.

W części Sundarbans kontrolowanej przez Bangladesz, składającej się z setek małych wysepek, zginęło już 80 osób i 15 tygrysów. W południowo-wschodniej części Bangladeszu graniczącej z Mjanmą (Birmą) i wschodnimi Indiami, każdego roku średnio około 20 osób ginie zabitych przez dzikie słonie. Zwierzęta często zapuszczają się do wiosek w poszukiwaniu pożywienia



i spłoszone przez ludzi wyrządzają szkody w obejściach i uprawach.

Bangladesz, jeden z najbardziej zaludnionych krajów na świecie, ma niewielką lesistość, wynoszącą 17,5% powierzchni kraju.

Źródło: Reuters.

<http://www.reuters.com/article/idUSTRE6AJOLT20101121>

M.K.

---

### Związek landowych komitetów drewna z Bankiem CO<sub>2</sub>

W październiku 2010 r. sfinalizowany został w Niemczech alians landowych komitetów drewna z Bankiem CO<sub>2</sub>, mający na celu dokumentowanie redukcji CO<sub>2</sub> dzięki budownictwu z drewna. Bank będzie gromadził nadsyłane przez architektów, inżynierów, firmy budowlane itp. dane o kumulacji CO<sub>2</sub> w długotrwałych produktach z surowca drzewnego, zwłaszcza budownictwa z drewna. Realizacji tego zadania będzie sprzyjać objęcie przedsiębiorstw branży budowlanej współpracą z Bankiem CO<sub>2</sub>.

Źródło: Holz-Zentralblatt, 45/2010

A.K.

---

### Kolonie mrówek a gatunki towarzyszące

Małżeństwo Marian i Carla Rettenmeyerów z Uniwersytetu w Connecticut przez 50 lat prowadziło badania mrówek. Razem z innymi biologiami stworzyli oni pełną listę zwierząt zidentyfikowanych jako towarzyszące pojedynczej „armii” mrówek koczujących z gatunku *Eciton burchellii*. W przypadku tego gatunku do kolonii należy ponad pół miliona robotnic. Każda kolonia zakłada gniazdo czasowe na okres 20 dni, by mogły wykluć się z jaj i dojrzeć dorosłe owady. Następnie zaczyna się faza nomadyczna - kolonia wędruje każdego dnia, zakładając na noc „biwaki”.

Dotychczas przeprowadzono niewiele badań nad sporządzeniem listy „gości” mrówek, mówi dr Stefanie Berghoff, prowadząca badania z Rettenmeyerami. Część z nich - gatunków stowarzyszonych, jak nazywają je biolodzy, jest już jednak znanych. Carl Rettenmeyer wraz z żoną Marian zaczęli tworzyć listę gatunków stowarzyszonych w 1952 r. Zespół badawczy, który kontynuuje pracę po śmierci Rettenmeyera, zestawił dane z 1200 kolonii *E. burchellii*, dodając do nich zbiory z 345 kolonii badanych przez innych naukowców. Wyniki są niezwykle: odnotowano 557 gatunków stowarzyszonych z tym gatunkiem mrówki. W tej liczbie 300 zostało określonych jako gatunki, dla których mrówki są podstawą przeżycia. „Myślę, że to jest tylko wierzchołek góry lodowej” – twierdzi dr Berghoff.

Na liście jest 29 gatunków ptaków, w tym typowe ptaki zależne od mrówek, żywiące się raczej nie samymi mrówkami, ale wypłaszanych przez nie stawonogami, jak krocionogi, karaluchy i patyczaki. Jest także 239 gatunków motyli, żywiących się odchodami ptaków przyciąganych

przez mrówki oraz skoczogonki, wędrujące z kolumnami mrówek w nocy. Wokół wędrujących kolumn latają osy, pasożytujące na małych pająkach, uciekających przed mrówkami. Osy te składają w ciałach pająków jaja. Każdemu marszowi towarzyszą tysiące plujek, ściernic, rączycowatych, należących do wielu różnych gatunków. Wiele z nich żeruje na martwych owadach bądź składa w nich jaja.

Mrówki koczownicze produkują warstwę odpadków, takich jak nogi owadów, niejadalne dla osobników dorosłych i ich larw. Odpadki te roją się jednak od życia – są środowiskiem i pożywieniem dla chrząszczy, roztoczy, os i skoczogonków. Tysiące podobnych małych zwierząt także żyje przy biwakach *E. burchellii*. Wiele z tych stowarzyszonych gatunków jest trudne do złowienia i zbadania, stąd, według szacunków, liczba gatunków zależnych od *E. burchellii* może być nawet dwukrotnie większa.

Źródło: BBC, Earth News.

[http://news.bbc.co.uk/earth/hi/earth\\_news/newsid\\_920900/0/9209345.stm](http://news.bbc.co.uk/earth/hi/earth_news/newsid_920900/0/9209345.stm)

M.K.

---

### Kto powstrzyma dziką?

Francja boryka się z problemem gwałtownego wzrostu liczebności dzików. W trakcie ubiegłorocznej zimy na terytorium tego kraju odłowiono rekordową liczbę ponad 500 tysięcy dzików, czyli dziesięciokrotnie więcej niż przez trzema dekadami. Pomimo tego ich populacja szybko się odbudowuje i liczy obecnie ponad milion osobników. Oprócz strat w rolnictwie i leśnictwie, coraz częściej odnotowuje się kolizje drogowe z udziałem dzików. Tylko w 2009 roku, na terytorium Francji było ich ponad 20 tysięcy. Przyczyną wzrostu populacji dzików jest wiele. Upatruje się ich przede wszystkim w przeznaczaniu coraz większych obszarów ziemi do produkcji zbóż, głównie kukurydzy. Zaobserwowano ponadto, że samice wcześniej przystępują do rozrodu i wydają na świat średnio więcej młodych. Do tego dochodzi możliwość wyprowadzenia dwóch miotów w ciągu roku. Nie bez znaczenia jest też stale zmniejszająca się liczba myśliwych. O wadze problemu świadczy decyzja francuskiego rządu, który niedawno wprowadził możliwość polowań na dziki przez cały rok, zarówno w nocy, jak i w ciągu dnia.

źródło: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-11948612>

T.J.

---

Informacje opracowali:

I. P. – Izabela Pigan

W. G. – Wojciech Gil

T.J. – Tomasz Jaworski

M. K. – Michał Kalinowski

A. K. – Andrzej Klocek